

47385

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu** tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
23.07.2026

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili

Çevre örgütleri, Türkiye'nin başta Avrupa olmak üzere dünyanın çöplüğü haline getirildiğini belirtmektedir. Çin'in plastik atık ithalatını büyük ölçüde durdurmasının ardından Türkiye, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere gelişmiş ülkelerden gelen plastik atık ithalat merkezi haline gelmiştir. 12 Aralık 2025 tarihinde gerçekleştirilen TAİEX çalıştayında, Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan sunumdan anlaşıldığına göre 2024 yılında 1 milyon 290 bin ton plastik atık ithalatı yapıldığı anlaşılmaktadır.

Başta Mersin ve Adana illerinde faaliyet gösteren geri dönüşüm tesislerinin sayıları her yıl artmaktadır. Artan geri dönüşüm tesislerinin parçalama ve yıkama sonrası suya karışarak atık su ile denize karışan mikro plastiklerin kirliliğin başlıca nedeni olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca mikroplastik kirliliği; sanayi faaliyetleri, yetersiz atık yönetimi, deniz taşımacılığı, gemiler, sınır aşan kirlilik ve artan plastik atık ithalatının ortak sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreç kontrolsüz ve denetimsizliğin sonucu olarak karşımıza çıkarken plastik atıkların geri kazanımı ve bertarafı sırasında oluşan çevresel riskler ile kontrolsüz ve yasa dışı atık yakmaları da dioksin, furan ve karbon monoksit (CO) gibi kirlleticiler nedeniyle hava kalitesini ve halk sağlığını tehdit ettiği belirtilmektedir.

Mersin, Adana sahillerinde tamamen Hatay ve Antalya sahillerinde kısmen görülen mikroplastiklerin sebep olduğu kirlilik deniz içerisinde ve kıyılarda ciddi boyutlara ulaşmış durumdadır. Grenpace'in "Türkiye'nin sıfır atık politikasının görünmeyen yüzü" raporuna göre Akdenize hergün 146 ton plastik çöp sızdığı ve incelenen balıklarının % 44'ünün, midyelerin ise % 91,2'sinin sindirim sistemlerinde mikroplastik tespit edildiği belirtilmektedir.

Meslek örgütleri, denizlerdeki mikro ve nanoplastiklerin deniz ürünleri, sofraya tuzu ve sular aracılığıyla insan vücuduna ulaşabildiğini belirtmektedir. Taşıdıkları ftalatlar, Bisfenol A (BPA), kalıcı organik kirleticiler (POPs) ve ağır metallerin; hormon sistemini bozabildiği, bağışıklık sistemini olumsuz etkilediği ve uzun vadede ciddi sağlık riskleri oluşturabildiğini vurguluyorlar.

Adana, Antalya, Hatay ve Mersin kıyılarında hızla artan mikroplastik kirliliği; Antalya ili Alanya sahillerine kadar ulaşmış ve deniz ekosistemini, tarımı, balıkçılığı, turizmi, gıda güvenliğini, bölge ekonomisini ve halk sağlığını tehdit etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Başta Mersin ve Adana olmak üzere Akdeniz kıyı şeridinde deniz yüzeyini bir tabaka şeklinde kaplayan plastik atıklarının yarattığı kirliliğin sebebi nedir? Bu kirliliği sebebinin ortadan kaldırılması için neler yapılmaktadır?
- 2- Denizlerdeki bu kirliliğin ne kadarı geri dönüşüm tesislerinden ne kadarı deniz taşımacılığı ve gemiler üzerinden yayılan kirlilik üzerinden oluşmaktadır, bu konuda bir araştırma yapılmış mıdır? Yada böyle bir çalışma ve araştırma yapılacak mıdır?
- 3- Yaklaşık on yıl önce ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü'nün Doğu Akdeniz'de yaptığı araştırmalar önemli düzeyde mikroplastik kirliliğini ortaya koyduğu bilinmektedir. Bugün kirliliğin güncel düzeyi yeniden ölçülmek, sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmak üzere gerek ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü gerekse başkaca kamu kurumlar tarafından bir araştırma için görevlendirmeniz olacak mıdır?
- 4- Bu sürecin çevresel ve ekonomik etkileri ve sonuçları nelerdir? Bu konulara ilişkin neler yapılmaktadır?
- 5- Bir istihdam ve ticaret aracı olarak yarattığı karlılık üzerinden görmezden gelinen çevresel kirlilik ve sebep olduğu sağlık sorunları karşılaştırıldığında atık ithalatı ve geri dönüşüm tesislerine bir sınırlama getirilecek midir?
- 6- Atık ithalatı üzerinden çalışan geri dönüşüm tesislerinin atık suyu üzerinden mikroplastiklerin deniz suyuna karışmasını engellemek üzere gerek tesislerde gerekse yerel yönetimlerin sorumluluklarını yetine getirmeleri için neler yapılmaktadır.
- 7- İthal edilen atıkların, geri dönüştürülemeyenlerinin boş arsalar yda تنها alanlarda yakıldığı gazete haberlerine yansıyan bir konudur. Kontrolsüz ve yasa dışı atık yakılması sonucunda sebep olunan hava kirliliği ve ortaya çıkan bu çevresel kirliliğe sebep olanlar hakkında hangi işlem ve yaptırım uygulanmaktadır? bu güne kadar kaç yasa dışı atık yakma olayında sorumlular tespit edilmiş ve hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
- 8- 2020 ile 2023 yılı ortasına kadar atık tesislerinde 372 yangın çıktığı bilinmektedir. Atık tesislerinde çıkan bu yangınların tesadüf olması mümkün müdür? Atık tesislerinde çıkan yangınların gerçek sebepleri konusunda bir araştırma yapılmış mıdır? Yangınlarda kasıt tespit edilmiş mmidir? Kasıt tespit edilenlere ne gibi yaptırımlar uygulanmıştır.
- 9- Atık ithalatı ve geri dönüşüm tesislerinin sebep olduğu çevresel kirlilik, çıkan çöpler nedeniyle sinek çoğalma alanı haline gelmesi, ortaya çıkan hava kirliliği nedeniyle yaşanan sağlık sorunlarına ilişkin bir çalışma ve araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadı ise yapılması için adım atılacak mıdır?
- 10- Bilimsel araştırmalar, mikroplastiklerin insan vücuduna yiyecek, içecek ve solunum yoluyla girerek kan dolaşımına karıştığını ve beyin, akciğer, karaciğer, böbrek, kemik iliği ve plasenta gibi birçok organa ulaştığını göstermektedir. bu kapsamda başta Mersin ve Adana olmak üzere Akdeniz şeridinde mikroplastiklerin halk sağlığı üzerine etkileri konusunda bir araştırma ve bulgu var mıdır?